

STICHTING ARCHEO HOTSPOTS

JAARVERSLAG 2024

Inhoud

Inleiding	2
1. Stichting ArcheoHotspots – bestuur	3
1.1 Organisatie	3
1.2 Activiteiten.....	3
1.3 Governance	4
2. Portable Antiquities of the Netherlands (PAN)	5
2.1 Inleiding.....	5
2.2 Personele zaken: het PAN-team, ambitieniveau, personeelsbeleid	5
2.3 PAN-monitor: ontwikkelingen in cijfers.....	7
2.4 Communicatie	10
2.5 Stakeholders.....	13
2.6 De adviescommissie	15
2.7 Doelstellingen voor 2025	16
3. Programma ArcheoHotspots 2024	18
3.1 Nieuwe ArcheoHotspots en proefprojecten.....	18
3.2 Tijdelijk gesloten hotspots en nieuwe verkenningen	18
3.3 Netwerkbijeenkomsten en publieksactiviteiten	18
3.4 Publiekscampagnes en congresdeelname	19
3.5 Ontwikkeling meerjarenstrategie 2025-2028	19
3.6 Viering 10 jaar ArcheoHotspots.....	19
3.7 ArcheoHotspots-locaties.....	19
4. Financiën	21

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2024 van de Stichting ArcheoHotspots (Stichting AHS). De Stichting verbindt mensen met archeologie uit hun eigen omgeving. Met onze programma's Portable Antiquities of the Netherlands (PAN) en ArcheoHotspots kan iedereen vondsten delen, verhalen vertellen en samen met ons actief bijdragen aan het zichtbaar maken van ons verleden.

Stichting ArcheoHotspots zet zich in voor het bevorderen van een brede maatschappelijke betrokkenheid bij en toegang tot archeologisch erfgoed, op verschillende niveaus, variërend van lokaal tot Europees. Binnen het programma ArcheoHotspots geloven we in een democratische aanpak van erfgoedbeheer, waarbij we actief gebruikmaken van de principes van burgerwetenschap en publieksbetrokkenheid (ArcheoHotspots). Daarnaast benadrukken we het belang van het documenteren van archeologische vondsten (Portable Antiquities of the Netherlands), zelfs die in privébezit, als waardevolle bronnen om inzicht te krijgen in menselijk gedrag en interacties door de tijd heen.

Ons voornaamste doel is het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid (publiek engagement) bij archeologie en erfgoed. Om dit doel te bereiken, zetten wij ons onder andere in voor het ontwikkelen, tot stand brengen en onderhouden van plaatsen en voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke betrokkenheid bij archeologie en erfgoed. Daarnaast streven wij naar het registreren en documenteren van archeologische vondsten die door particulieren in Nederland zijn gedaan, evenals het bijeengebrachte oudheidkundige collecties, om het publiek en de wetenschap toegang te bieden tot deze informatie. Bovendien voeren wij diverse activiteiten uit die bijdragen aan onze hoofddoelstelling, moedigen wij activiteiten van derden aan die hierbij aansluiten en verwerven wij fondsen die bijdragen aan onze doelstelling, waarbij het maken van winst uitdrukkelijk niet ons doel is.

Met deze inzet streven wij ernaar om een inclusieve en participatieve benadering van archeologie te bevorderen, waarbij het erfgoed van ons allen wordt gekoesterd en gedeeld door de huidige en toekomstige generaties.

Stichting Archeohotspots wordt mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en het Rijksmuseum van Oudheden (RMO).

BESTUR

1. Stichting ArcheoHotspots – bestuur

1.1 Organisatie

Het bestuur van de Stichting is onbezoldigd en werkt met een taakstelling en een rooster van aftreden. In 2024 is de bestuurssamenstelling veranderd: Ilias Zian en Liselotte Gertenbach maakten plaats voor Saskia Stevens (docent en onderzoeker oude geschiedenis en archeologie aan de Universiteit Utrecht) en Richard Francken (voorzitter DDA - De Detector Amateur, Nederlandse vereniging voor metaaldetectie).

Het bestuur kwam in 2024 vijf keer bijeen: op 28 februari, 15 april, 19 juni, 25 september en 27 november. Bij deze vergaderingen waren ook de coördinatoren van PAN en ArcheoHotspots aanwezig.

Samenstelling bestuur:

Daan Raemaekers	voorzitter	geheel 2024
Paulien Retèl	penningmeester	geheel 2024
Jeanette Raap	secretaris	geheel 2024
Richard Francken	lid	aangetreden 15 april 2024
Saskia Stevens	lid	aangetreden 15 april 2024
Liselotte Gertenbach	lid	afgetreden 15 april 2024
Ilias Zian	lid	afgetreden 15 april 2024

1.2 Activiteiten

In de overeenkomst tussen de drie partners (RCE, RMO en Stichting AHS) is vastgelegd dat er iedere twee jaar een evaluatie plaatsvindt. De Stichting heeft het initiatief genomen voor deze evaluatie en deze vastgelegd in een document. Dit document is besproken op 26 juni 2024 tijdens een evaluatiebijeenkomst. Daarbij waren aanwezig: Arjan de Zeeuw en Jos Bazelmans (RCE), Wim Weijland (RMO), Daan Raemaekers, Paulien Retèl, Mirjam Kars, en Alexander van de Bunt (Stichting AHS).

De Stichting ArcheoHotspots heeft veel tijd besteed aan het ontwikkelen van een overkoepelende missie en visie voor de beide programma's ArcheoHotspots en PAN. Het beleidsplan voor het programma ArcheoHotspots bood hierbij een belangrijke basis. We streven ernaar in 2025 de missie en visie vast te stellen.

Er wordt intensief nagedacht over een nieuwe naam voor de Stichting, die duidelijker aangeeft wat de aard is van de programma's en projecten, die onder de Stichting vallen, en de verwarring wegneemt van het dubbele gebruik van de naam ArcheoHotspots voor zowel de Stichting als het programma.

1.3 Governance

De Stichting streeft naar brede vertegenwoordiging van betrokkenen en stakeholders binnen zowel het bestuur als de PAN-adviescommissie. Hierbij gaat het onder meer om erfgoedvrijwilligers, coördinatoren, gastinstellingen, beroepsarcheologen en algemeen geïnteresseerden uit het bredere publiek.

In de PAN-adviescommissie zijn daarnaast verschillende stakeholders vertegenwoordigd, waaronder provinciale erfgoedhuizen en depots, gemeentelijke archeologen, detectoramateurs en universiteiten.

Het bestuur van de Stichting is onafhankelijk en handelt volgens de principes van de Governance Code Cultuur (GCC). Bestuursleden zijn onbezoldigd en werken op basis van een duidelijke taakverdeling en een rooster van aftreden.

Bestuursleden Stichting AHS	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Voorzitter Daan Raemaekers	Aangetreden 01-01				Herbenoembaar	
Penningmeester Paulien Retèl	Aangetreden 01-01				Herbenoembaar	
Secretaris Jeanette Raap	Herbenoemd 01-01				Aftreden	
Lid Saskia Stevens		Aangetreden 15-04				Herbenoembaar
Lid Richard Francken		Aangetreden 15-04				Herbenoembaar

PORTABLE ANTIQUITIES OF THE **N**ETHERLANDS

2. Portable Antiquities of the Netherlands (PAN)

2.1 Inleiding

Naast het voortzetten van alle reguliere werkzaamheden stond 2024 in het teken van het geven van meer zichtbaarheid aan PAN. Verder vond er een actieve uitwisseling plaats met de PAN-adviescommissie en nieuwe samenwerkingsverbanden werden onderzocht. Dit jaarverslag begint met de personele stand van zaken. Daarna volgen de in 2024 behaalde resultaten en de doelstellingen voor 2025.

2.2 Personele zaken: het PAN-team, ambitieniveau, personeelsbeleid

PAN-staf eind 2024

Vaste aanstellingen	Fte's	Staf
Projectleiding	0.3	Mirjam Kars
Regiocoördinator Noord	0.44	Margot Daleman
Regiocoördinator West	0.7	Julius van Roemburg
Regiocoördinator Oost	0.6	Tess Doorewaard
Registrator West	0.4	Suzanne Venhorst
Registrator Oost	0.4	Jolle Fonk
Muntbepalingen Romeinse tijd	0.4	Rob Reijnen
Specialist Romeinse tijd	0.4	Stefanie Hoss
Specialist middeleeuwen/nieuwe tijd	0.4	Mirjam Kars
Specialist maritieme vondsten	0.2	Gerrit Dijkstra
Totaal	4,24	9 medewerkers

Externe en ingehuurd medewerkers	Uren	Staf
Muntbepalingen middeleeuwen/nieuwe tijd	ca. 5 p/w	Jos Benders (zzp)
Registrator Noord	ca. 2 p/w	Berna van Wijk (zzp)
Regio-coördinator Centraal	ca. 14 p/w	Wouter Hinrichs (extern LEU)
Totaal	ca. 21 p/w	3 medewerkers

Het ambitieniveau

Er is altijd meer te doen dan de huidige aanstellingsomvang van het PAN-team toelaat. Het is natuurlijk wel van belang om het ambitieniveau van PAN in redelijke balans te houden met de ruimte die deze aanstellingsomvang biedt of te streven, wanneer echt noodzakelijk, naar een bijstelling van deze omvang.

Een aanstellingsomvang van 0.5/0.6 fte voor een regiocoördinator en 0.4 fte voor een registrator per regio is een realistische afstemming op de huidige takenpakketten, die wel goed gevuld zijn.

Extra taken die tegemoetkomen aan het streven naar een hogere participatiegraad van zoekers en meer of andersoortige zichtbaarheid worden opgepakt, maar passen niet structureel in de beschikbare uren.

Met een aanstelling van 0.4 fte elk voor de drie periodes (Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd (vacant) is het specialistenteam wat betreft de metaalvondsten net niet voldoende uitgerust om de uitbreiding, het up-to-date houden van de referentiecollectie en het binnen redelijke termijn valideren van vondsten in stand te houden, ook als uitgegaan wordt van een weggewerkte validatieachterstand.

De vondstcategorie aardewerk wordt slecht gedekt door de aanstellingsomvang en expertise van het huidige specialistenteam. Naar een oplossing wordt gezocht.

Voor de prehistorische vondsten is geen PAN-specialist beschikbaar; dit is ook niet nodig gezien het beperkte aantal meldingen en de in het verleden al goed uitgewerkte referentiecollectie. In de vorm van externe specialisten (betaald en vrijwillig) kan de verwerking van deze vondstcategorie plaatsvinden.

De huidige aanstelling voor de determinatie van Romeinse munten is, als de nog weg te werken achterstand buiten beschouwing blijft, redelijk toereikend, maar die van de middeleeuwse/nieuwe tijd munten nog niet; gezocht wordt naar een oplossing.

Tegen het einde van 2026 zal geëvalueerd worden of een PAN-specialist maritieme vondsten, vanuit de RCE-subsidie 'Verankering maritieme kennis in PAN' (tot eind 2026) aangesteld, voor de toekomst nodig is.

De werkgroep steentijd van de AWN is bezig met het ontwikkelen van de referentiecollectie voor vuursteen en gaat in de toekomst ook de vuurstenen artefacten valideren. PAN zal niet inzetten op de aanstelling van een specialist vuursteenvondsten, maar het verwerken van vuursteenvondsten als een *Citizen Science* project ondersteunen.

Het takenpakket van de programmaleiding is divers en in belangrijke mate afhankelijk van het ambitieniveau van PAN. In 2025 zal onderzocht worden hoe een realistisch takenpakket met bijbehorende aanstellingsomvang eruit moet zien. Bovenstaand beeld is op basis van gesprekken met werknemers en waarnemingen geschetst; een met cijfers ondersteund overzicht wordt nog uitgewerkt.

Personeelsbeleid

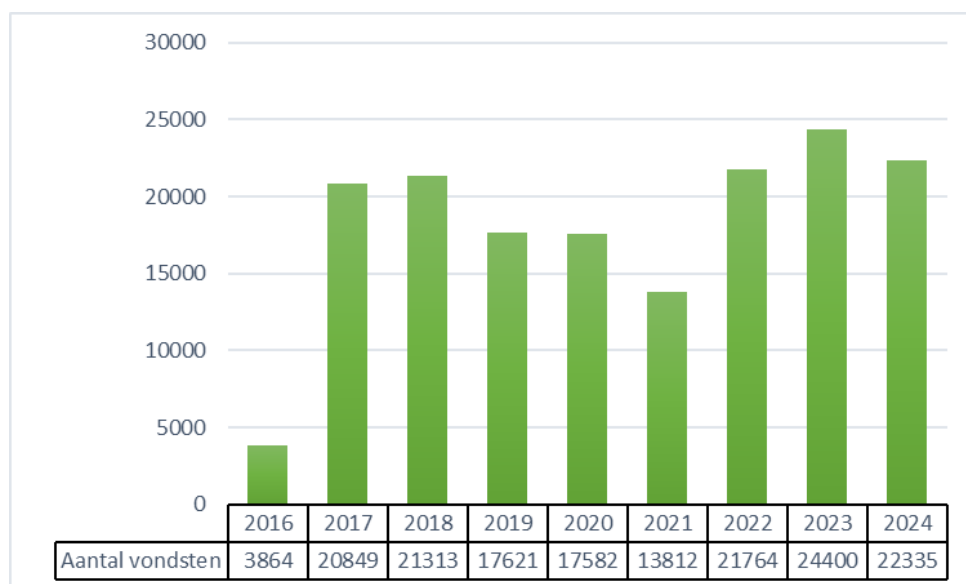
- Ieder jaar wordt met alle vaste medewerkers een functioneringsgesprek gevoerd.
- Het gehele PAN-team overlegt tweewekelijks digitaal en komt in ieder geval eenmaal per kwartaal bij elkaar in het RMO. Daarnaast organiseren delen van het team op verschillende locaties met enige regelmaat samenwerkdagen.
- KNA-registratie materiaalspecialist: na toelichting op de CCvD-vergadering van 27/03/2024 is besloten dat de binnen een PAN-aanstelling gerealiseerde werkuren en producten meegeteld kunnen worden voor toelating/verlenging van de status KNA-(senior) materiaalspecialist.

2.3 PAN-monitor: ontwikkelingen in cijfers

Om de groei, impact en effectiviteit van PAN in kwantitatieve zin te monitoren is een opsplitsing van de vondstregistraties naar invoerdersprofielen nodig. De meldingen van zoekers weerspiegelen de effectiviteit van PAN als nationaal meldpunt en de andersoortige registraties tonen de mogelijkheden van PAN als ontsluitingsinstrument voor bij diverse instellingen ondergebrachte collecties of vondsten van amateurs. Verder worden de ontwikkeling van het validatiepercentage per materiaalcategorie en de numerieke groei van de referentiecollectie gevolgd.

Aantal vondstregistraties

In 2024 werden 22.335 vondstrecords aangemaakt, dit waren er 2.065 minder dan vorig jaar. Om dergelijke afnames en toenames per jaar goed te volgen en interpreteren zijn invoerdersprofielen gedefinieerd.

Aantal vondstrecords per jaar (het aantal vondsten ligt hoger, een record kan uit meerdere vondsten bestaan).

Vondstregistraties uitgesplitst naar invoerdersprofielen en de melderscontinuïteit

De gedefinieerde invoerdersprofielen zijn: 1) registratie door zelfinvoerders, 2) registratie door PAN-medewerkers, 3) registratie door aan PAN verbonden vrijwilligers en 4) registratie van geïnstitutionaliseerde privécollecties door georganiseerde vrijwilligers- of onderzoeksgroepen.

Registratiegroep	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
PAN-medewerkers	3864	20489	19187	15173	9460	5824	6600	5951	3690	90238
Zelfinvoerders	0	0	1769	1476	7777	6433	9849	9599	11978	49245
PAN-vrijwilligers	0	0	205	406	322	1006	2219	864	556	5578
Extern georganiseerde vrijwilligers	0	0	152	566	23	549	3096	7986	6111	18483
Totaal	3864	20849	21313	17621	17582	13812	21764	24400	22335	163540

Registraties per jaar uitgesplitst naar invoerdersprofiel.

Belangrijkste conclusie van dit overzicht is dat de betrokkenheid van zoekers bij PAN toeneemt, gemeten naar het aantal meldingen. Dit zijn de vondsten ingevoerd door PAN-medewerkers (die de invoer voor zoekers verzorgen) en door zelfinvoerders (vinders die zowel hun oude collecties als nieuwe vondsten invoeren). Zichtbaar is de afname van meldingen uitbesteed aan PAN-medewerkers naar een toename van meldingen door zelfinvoerders. Dit geeft aan dat de PAN-staf steeds meer tijd besteedt aan het aanwezig zijn op diverse contactlocaties (zichtbaarheid) en het ondersteunen van zelfinvoerders. De vraag naar het verwerken van meldingen door PAN-medewerkers is echter nog steeds substantieel en is een voorziening die niet gemist kan worden.

De bovenstaande getallen geven echter geen inzicht in de verdeling van de registraties over de individuele melders per jaar, of met andere woorden de duurzame betrokkenheid van melders. Onderstaand overzicht van het aantal aangemaakte en actieve accounts per jaar geeft een algemeen beeld.

Jaar	Totaal aantal accounts	Nieuw per jaar	Actieve accounts	Percentage van totaal actief
2016	50	50	44	88,0%
2017	279	229	234	83,9%
2018	466	187	265	56,9%
2019	714	248	341	47,8%
2020	966	252	345	35,7%
2021	1184	218	302	25,5%
2022	1421	237	397	27,9%
2023	1715	294	474	27,6%
2024	2010	295	422	21,0%
Totaal	2010	-	1631	81,1%

Aangemaakte en actieve accounts per jaar.

Dit overzicht laat zien dat de aanvragen voor accounts stijgen, maar dat niet alle accounts in gebruik worden genomen en niet alle melders blijven melden. Een aantal van 379 accounts is nooit in gebruik genomen. De redenen zijn niet duidelijk; mogelijk is men nieuwsgierig en heeft men goede voornemens die niet worden opgevolgd doordat men het systeem te ingewikkeld vindt. Het totaal aantal actieve accounts ten opzichte van de actieve accounts per jaar laat zien dat men na het in gebruik nemen van een account in de volgende jaren niet altijd blijft melden. Dit kan verschillende redenen hebben: men heeft slechts een beperkt aantal vondsten om te melden, men stopt met zoeken of doet geen nieuwe (relevante) vondsten, door persoonlijke omstandigheden komt men niet aan melden toe, men haakt af vanwege ontevredenheid over de snelheid waarmee de vondsten worden verwerkt of andere negatieve beeldvorming (over PAN). Het aantal actieve melders per jaar lijkt te stabiliseren rond de 400, wat natuurlijk wel een aanzienlijk aantal is. Verder krijgen we inzicht in het meldgedrag door per melder het aantal vondsten per jaar te analyseren. Er is een aantal grootmelders dat per jaar consequent veel invoert; meestal betreft het hier de verwerking van de al van oudsher opgebouwde collectie met vaak ook nieuwe vondsten. Samenvattend is te stellen dat het aantal meldingen aanzienlijk is, maar dat het nog een uitdaging is om een gedetailleerd beeld van het meldgedrag en onderliggende motivaties te krijgen. Een diepgaandere analyse van de databasecijfers en een aantal kleine enquêtes moeten hier meer zicht op gaan bieden.

De PAN-app

De PAN-app ondersteunt de vrijwillige invoer van vondsten. Sinds de ingebruikname van de app in mei 2020 tot eind 2024 zijn ca. 3700 vondsten via de app geregistreerd, waarvan er 3.000 naar de website zijn geëxporteerd. In totaal werden vanaf mei 2020 door zelfinvoerders (melders) circa 45.000 vondstregistraties gedaan; het percentage meldingen via de app bedraagt iets meer dan 8% van deze invoer. De app functioneert goed, maar het schakelen tussen de app en de website, noodzakelijk om de melding compleet te maken, wordt als ingewikkeld ervaren. Dit zal in de toekomst verbeterd worden.

De referentiecollectie en validatie van vondsten

In 2024 hebben de specialisten Romeinse tijd, middeleeuwen/nieuwe tijd en maritieme vondsten gewerkt aan het uitbreiden van de referentiecollectie voor met name metaalvondsten.

De referentiecollectie bestaat op moment van schrijven uit 4.554 referentietypen (4.226 eind 2023).

Het aantal gevalideerde vondsten eind 2024 was 98.848 en het validatiepercentage lag op 60,4% (zie de tabel hieronder). Eind 2023 was het validatiepercentage 62,3%, hetgeen voor 2024 een minimale afname betekent; het in stand houden van een stijgend validatiepercentage is een belangrijk punt van aandacht voor 2025. De lichte afname van het validatiepercentage zou verklaard kunnen worden door de toename van het totale aantal meldingen en specifiek de toename van het aantal aardewerkvondsten; de aardewerkexpertise en de tijd voor het schrijven van referentietypen en het valideren van vondsten zijn niet voldoende aanwezig binnen het PAN-team. Ook het aantal vuursteenvondsten stijgt. Het *Citizen Science* project ‘Referentiecollectie Vuursteen’, opgepakt door de AWN-werkgroep Vuursteen, is van start gegaan. Zij zullen met behulp van de referentiecollectie ook de vuursteenvondsten gaan determineren/valideren.

Materiaal	Aantal	Percentage totaal vondsten	Gevalideerd	Gevalideerd %
Metaal	140.293	85,8%	88.812	63,3%
Aardewerk	14.098	8,6%	4.856	34,4%
Glas	3.765	2,3%	2.961	78,6%
Vuursteen	1.121	0,7%	85	7,6%
Natuursteen	909	0,6%	363	40,0%
Bot/gewei/ivoor	1.327	0,8%	859	64,7%
Hout	799	0,5%	212	26,5%
Overig	275	0,2%	14	5,1%
Organisch overig	961	0,6%	686	71,4%
Totaal	163.548	100%	98.848	60,4%

Overzicht van de geregistreerde en gevalideerde vondstrecords per materiaalgroep (meetdatum: 31/12/2024).

2.4 Communicatie

Een belangrijke doelstelling voor 2024 was het zoeken naar mogelijkheden om de zichtbaarheid van en contactmomenten met PAN te laten toenemen. Het opstellen van een communicatieplan, dat in de planning stond voor 2024, zal onder meer op basis van deze ervaringen vorm krijgen in 2025. Nieuwe initiatieven waren bijdragen over PAN in het DDA-magazine, regelmatige berichten op LinkedIn, naast de al bestaande op Facebook, en bijdragen aan de interne nieuwsbrief Nieuwsheden van het RMO. Ook werden nieuwe gastinstellingen voor inloopspreekuren gevonden.

DDA-magazine

In 2024 zijn in de zes nummers van DDA-magazine bijdragen met de titel ‘Achter de schermen bij PAN’ verschenen waarin, naast recente ontwikkelingen bij PAN en antwoorden op veel voorkomende vragen vanuit de zoekersgemeenschap, aandacht werd besteed aan zoekers met bijzondere vondsten of collecties. Het doel was de zichtbaarheid van PAN te vergroten en informatie te verstrekken die nog niet meldende zoekers zou motiveren vondsten te melden. De

PAN-staf kreeg tijdens de aanwezigheid op zoekdagen en andere evenementen positieve reacties. In 2025 gaan we door met kortere bijdragen afwisselend door een van de PAN-medewerker geschreven met de titel 'Vinder aan het woord', over bijzondere recente vondsten uit de regio's.

Sociale media

In 2024 is een PAN LinkedIn-pagina aangemaakt waarop regelmatig updates over PAN worden geplaatst. Er zijn al honderden volgers en er wordt goed gereageerd op de berichten. Facebook was al lang in gebruik; deze pagina lijkt een ander publiek te bereiken en hier worden de PAN-agenda gedeeld en updates geplaatst. In 2025 zal de wenselijkheid van aanwezigheid op Instagram onderzocht worden.

Verhalen op de AHS-website

In 2024 verschenen enkele bijdragen van het PAN-team over een specifiek vondstcategorie of vinder. Met de introductie van een nieuwe naam voor de Stichting die in de loop van 2025 zal de AHS-website geen overkoepelende functie meer vervullen en wordt bekeken of PAN-bijdragen op de website van het programma Archeohotspots een meerwaarde hebben.

Interne nieuwsbrief en magazine RMO

Om de interactie tussen de PAN-staf en RMO-medewerkers te vergroten en te laten zien waar de PAN-werkzaamheden uit bestaan hebben de medewerkers van activiteiten op locatie, zoals aanwezigheid op inloopspreekuren of een zoekdagen, een kort verslag met aansprekende foto's voor Nieuwsheden, de interne nieuwsbrief van het RMO, aangeleverd. De programmaleiding schreef een column over PAN in het RMO-magazine.

Aanwezigheid op zoekdagen, Archeohotspots, spreekuren en overige PAN-activiteiten

Om in contact te komen of blijven met zoekers waren de PAN-medewerkers aangekondigd aanwezig op diverse evenementen en spreekuren. In 2024 werd een aantal nieuwe spreekuurlocaties bij gastinstellingen in gebruik genomen. De regiocoördinatoren en registratoren waren op zoekdagen van metaaldetectorverkoopers/verenigingen aanwezig (zesmaal), op overige evenementen (17 maal) en op PAN-inloopspreekuren op Archeohotspots en andere locaties (meerdere keren aanwezig op zes locaties).

Lezingen/presentaties

- 10 februari: 'PAN en onderzoek naar middeleeuwse metaalvondsten', voor CARE, in Liempde N-Brabant (door Mirjam Kars).
- 16 mei: 'Symbolen voor de Goden', RCE-platform 'Goud voor de Goden', Amersfoort (door Mirjam Kars).
- 8-12 juli: Erasmus Summer School met het thema *Heritology* in Ljubljana (online presentatie door Stefanie Hoss).
- 13 september: 'Muntregistratie in PAN', RCE-platform 'Lood om oud ijzer', Amersfoort (door Mirjam Kars).
- 9 oktober: 'Das Projekt "Portable Antiquities of the Netherlands" (PAN) – wie es funktioniert und was es ermöglicht', congres Northwest German Association of Prehistoric Research

(NWDVA) met sessietitel from digitally supported excavation to digital services in archaeology (door Stefanie Hoss).

- 8 november: Autumn Conference Roman Finds Conference (online presentatie door Stefanie Hoss).
- 14 november: 'Erfgoedparticipatie en PAN', Reuvensdagen, Den Haag (door Mirjam Kars, sessie georganiseerd door Alexander van de Bunt).

Publicaties

- Holk, A. van, 2024: 'Website: Portable Antiquities of the Netherlands (PAN)', in *Tijdschrift voor Zeegeschiedenis* 43:1, 121-128.
- Hoss, S., 2024: 'Bronzen armringen uit de late ijzertijd en vroeg-Romeinse loodbaren. Nieuwe inzichten door PAN-vondsten', in *Artefactueel 2. Nieuwe inzichten in archeologisch materiaal*, Geerts, R.C.A., van den Broeke, P.W., Hoss, S., Houke, R.A. (red.), 43-50.
- Kars, M., Nicolay, J., 2023: 'Overige vondsten vroege middeleeuwen'. In Kort, J.W., de, Groenewoudt, B., Heeren, S., (eds.): *Goud voor de goden: Onderzoek naar een cultusplaats uit de vroege middeleeuwen in het natuurgebied Springendal bij Hezingen (Gemeente Tubbergen)*. Amersfoort: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 120-143.
- Kort, J.W., de, Groenewoudt, B., Heeren, S., 2023: 'Goud voor de goden: Onderzoek naar een cultusplaats uit de vroege middeleeuwen in het natuurgebied Springendal bij Hezingen (Gemeente Tubbergen)'. Amersfoort: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Media over PAN

PAN was in 2024 meerdere keren onderwerp van een mediamoment of werd genoemd in gerelateerde items (ca. 12 maal). De belangrijkste waren:

- 23 mei: Volkskrant, wetenschapsbijlage 'Schatzoeken': interview (Mirjam Kars) over PAN en metaaldetectie.
- 7 juni: RTL-nieuws website: interview (Richard Francken en Mirjam Kars) over PAN en metaaldetectie.
- 8 juni: RTL-nieuws tv-journaal: interview (Mirjam Kars) over PAN en metaaldetectie.
- 18 juni: Persbericht Zeeuws Museum: Nieuwe aankoop: Walcherse muntschat uit ca. 1570.
- 14 november: RTV-Drenthe: Oud of niet? Bodemvondsten worden nader onderzocht door super-archeologen.
- De Limburger: Van nul tot nu, Portable Antiquities of the Netherlands op bezoek in Stein.

Communicatieplan

Het communicatieplan dat voor 2024 was gepland is vooruitgeschoven naar 2025. Gezien de ontwikkeling van PAN tot een permanente voorziening waartoe diverse groepen zich zijn gaan verhouden is het van belang om helder te communiceren over de kernwaarden en uitgangspunten van PAN. Het in beeld brengen van de specifieke belangen en verwachtingen van gebruikersgroepen is een eerste stap. Dit komt een consequente en transparante formulering van de positie en uitgangspunten van het PAN-programma met passende communicatiestrategieën ten goede.

PAN-enquêtes

In overleg met het bestuur van vereniging De Detector Amateur is overeengekomen dat meerdere kleine enquêtes op de DDA-website kunnen worden uitgezet om ervaringen op te halen en inzicht te krijgen in het meldgedrag. De resultaten kunnen geanonimiseerd met PAN gedeeld worden en PAN kan daar korte publicaties in DDA-magazines aan wijden. Deze enquêtes werden nog niet gerealiseerd in 2024, maar zullen in 2025 worden uitgezet.

2.5 Stakeholders

Het spectrum van belanghebbenden wordt steeds inzichtelijker door gesprekken die in 2024 met verschillende groepen plaatsvonden. Dit beeld moet zijn neerslag krijgen in het hierboven genoemde communicatieplan. De belanghebbenden en de interactie met PAN in 2025:

zoekers/vrijwilligers

Naast het faciliteren en stimuleren van vondstmeldingen wil PAN ook ruimte bieden om op andere manieren mee te doen. Onderstaande activiteiten vonden in 2025 plaats:

- *Citizen Science* vuursteen-project: de AWN-werkgroep vuursteen is bezig met het opzetten van een referentiecollectie en het voornemen is dat de werkgroep vuursteenvondsten in PAN zal determineren/valideren.
- Valideren met vrijwilligers met specialistische kennis.
- Organisatie van een PAN-event door een aan PAN verbonden zoeker: Determinatiedag Romeins Museum Halder.

RMO

- In de PAN-dataset bevinden zich vondsten die voor het RMO verwervingswaardig en/of exposabel zijn. In de tentoonstelling 'Het jaar 1000' werd een aantal PAN-vondsten gebruikt, en voor de tentoonstelling 'Boven het maaiveld: 25 jaar archeologische vondsten' zijn PAN-objecten geselecteerd en is contact met vindsters gelegd. De programmaleiding schreef een artikel voor het begeleidende boek.
- Diverse bijdragen aan tweewekelijkse 'Nieuwsheden' (interne nieuwsbrief van het RMO), over met name werkzaamheden van PAN-staf op locatie (Archeohotspots, zoekdagen, evenementen).
- De PAN-staf deed mee met het personeelsuitje en kerstdiner van het RMO.

RCE

- De RCE vroeg Stichting AHS te onderzoeken of het Deventer Systeem, naast de programma's ArcheoHotspots en PAN, een plaats onder de Stichting zou kunnen krijgen om de continuïteit van het systeem (de website) te waarborgen. Over de conclusies van het onderzoek zal nog overleg moeten plaatsvinden. Het onderzoek heeft het denken over het huisvesten van nieuwe programma's onder het stichtingsbestuur gescherpt; het bewaken van de missie en uitstraling van de Stichting en mogelijkheden voor het uitwisselen van expertise tussen de programma's zijn belangrijke voorwaarden.
- De RCE heeft een financiële bijdrage gegeven voor het schoonmaken van een omvangrijke en belangrijke muntschat; de opdracht gaat in het eerste halfjaar van 2025 bij Restaura van start.

- De RCE is gastinstelling voor de adviescommissiebijeenkomsten.
- De RCE organiseerde op 13 september het jaarlijks terugkerende 'Lood om oud ijzer-platform' over 'de waarde van muntvondsten'. Tijdens de dag waren er lezingen en presentaties van zowel archeologen en andere professionals als vrijwilligers, waarvan een deel als melder aan PAN verbonden is.

C-Limes project

- Het C-limes project van de Universiteit Utrecht registreert met vrijwilligers en medewerkers oude collecties Romeinse vondsten in PAN die tegemoetkomen aan de vraagstellingen van het project. Tot nu toe zijn dat de PUG-collectie (museum Castellum Hoge Woerd), collecties Elberse, van Putten, Wttewaal (RMO), collectie KZGW, collecties Leen de Keijzer (museum Houten) en de collecties van het Limburgs Museum, RMO, Thermenmuseum en de gemeente Nijmegen.
- Voor PAN-events worden onderzoeksvragen voor de deelnemende zoekers geformuleerd.

Landschap Erfgoed Utrecht

- Wouter Hinrichs heeft voor het PAN-meldpunt Utrecht ca. 14 uur per week beschikbaar binnen zijn aanstelling bij LEU.
- LEU initieert al jarenlang PAN-events; ook in 2024 vond er weer een plaats in Utrecht.

Numismatische kring Nederland

- Er was overleg met numismaten in Nederland over de vorm en inhoud van een project dat de problemen en oplossingen met betrekking tot de omgang met muntvondsten in Nederland in kaart brengt. Omdat de wijze waarop vondsten, anders dan munten, via de PAN-referentiecollectie worden ontsloten als mogelijk oplossingsmodel wordt onderzocht is er een connectie met PAN. Het overleg moet uitmonden in een subsidiabel projectvoorstel.

Convent Gemeentelijk Archeologen

- Omdat er bij gemeentelijk archeologen nog wat onduidelijk is over PAN en wat zij ermee kunnen was de programmaleiding uitgenodigd voor een presentatie met discussie over PAN die op 21 januari 2025 zal plaatsvinden.

Inspectie Overheid Erfgoed

- De inspectie doet onderzoek naar het functioneren van de meldplicht voor metaaldetectorzoekers en de rol van PAN in het melden van archeologische metaaldetectorvondsten; PAN heeft in een overleg aangegeven dat inzicht in de databasecijfers, tot het niveau waarop het vertrouwen van melders in PAN gewaarborgd blijft, gegeven kan worden.
- Tevens gaf de inspectie aan graag te willen meelezen en meedenken met de adviezen van de adviescommissie. PAN is bezig een vorm te vinden voor het openbaar delen van de adviezen.

Internationale contacten

- 15-16 mei: bezoek van Marcus Dean, *Secretary to the Treasure Trove Review* in Schotland. Vanwege de herziening van de Schotse 'Erfgoedwet' m.b.t. omgang met

metaaldetectie(vondsten) diende het bezoek aan PAN om kennis en inspiratie op te doen. PAN heeft ook geleerd van de Schotse situatie.

- Vier vondsten uit 2023 werden ingezonden voor de Searcher Competition, georganiseerd door PAS in Engeland. Een van de vondsten was DDA-vondst van het jaar; deze werd ook de winnende vondst van de Nederlandse inzendingen.
- Stefanie Hoss gaf een presentatie op het congres van *Northwest German Association of Prehistoric Research (NWDVA)* in de sessie: *From digitally supported excavation to digital services in archaeology*.

2.6 De adviescommissie

De PAN-adviescommissie bestond in 2024 uit de volgende leden:

- Luc Amkreutz (Rijksmuseum van Oudheden, Universiteit Leiden)
- Stijn Arnoldussen (Universiteit Groningen)
- Sanne Beumer (Gemeente Amersfoort, Convent Gemeentelijke Archeologen)
- Anton Cruysheer (Landschap Erfgoed Utrecht, De Detector Amateur, AWN)
- Roel Kamer (Erfgoed Gelderland, Overlegstructuur van Provinciale Erfgoedinstellingen)
- Marijke Nieuwenhuis (Provincie Drenthe, Vakberaad Provinciaal Archeologen)
- Jan-Willem de Kort (adviseur namens de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)
- Roel Lauwerier (voorzitter)
- Daan Raemaekers, voorzitter ArcheoHotspots, is te gast geweest i.v.m. het onderwerp 'relatie ArcheoHotspots – PAN – PAN Adviescommissie'. De commissie werd vanuit de PAN-programmaleiding met verve ondersteund door Mirjam Kars en Stefanie Hoss (verslaglegging). Om de advisering in balans te brengen met de verwerkingscapaciteit van de PAN-organisatie is het aantal bijeenkomsten van de adviescommissie in 2024 teruggebracht tot drie. De commissie heeft een sterke voorkeur om fysiek samen te komen. Met dank aan de RCE voor de gastvrijheid, vond dit plaats in Amersfoort.

In 2024 zijn vijf adviezen uitgebracht. Het betreft de volgende onderwerpen (plus onderwerpsnummer en voorbereider):

- Vondstmeldingen in PAN en Archis 2024 en verder (Lianne Wilmink, RCE en Mirjam Kars)
- Hoe om te gaan met de achterstand in te valideren vondsten (Mirjam Kars)
- Een betere omgang met schatvondsten (Anton Cruysheer)
- Burgerparticipatie en PAN-werk (Luc Amkreutz)
- Hoe om te gaan met professionele archeologen die aan hobbymatige metaaldetectie doen (Mirjam Kars)

Daarnaast is over tal van onderwerpen van gedachten gewisseld en na de laatste bijeenkomst het jaar afgesloten met een borrel.

2.7 Doelstellingen voor 2025

In navolging van de in het [beleidsplan](#) geformuleerde doelstellingen voor 2023-2028 en de resultaten van het jaar 2024 zijn voor 2025 de volgende doelstellingen geformuleerd:

Personele zaken

- Werven specialist metaalvondsten nieuwe tijd (1500-1945), 0.4 fte.
- Uitzetten opdracht valideren metaalvondsten prehistorie.
- Onderzoek naar ruimere financiering numismatiek middeleeuwen/nieuwe tijd.
- Mogelijkheden voor het aanstellen van een specialist aardewerk late middeleeuwen/nieuwe tijd onderzoeken.

Personeelsbeleid

- Functioneringsgesprekken (november/december).
- Fysieke bijeenkomsten een maal per kwartaal in het RMO en tweewekelijks digitaal overleg.
- Samenwerkdagen in het land.

PAN-monitor

- De stijgende lijn wat betreft de vondstmeldingen, betrokkenheid van de zoekersgemeenschap en de uitbreiding van de referentiecollectie vasthouden, en streven naar een stijgend validatiepercentage.
- Onderzoeken hoe de betrokkenheid van melders vast te houden en te vergroten.

Communicatie/zichtbaarheid

- Communicatieplan afronden.
- Column 'De vinder aan het woord' in de zes DDA-magazine nummers van 2025.
- Korte enquêtes over diverse PAN-onderwerpen in opdracht van PAN op DDA-website.
- Optimale aanwezigheid van PAN-medewerkers op zoekdagen en andere evenementen.
- Organiseren van PAN-sprekuren op Archeohotspots en andere locaties.
- Nieuwe gastinstellingen voor inloopspreekuren zoeken.
- Lokale invoerdersgroepen zoeken, formeren, faciliteren, activeren, stimuleren.
- PAN-verhalen (1 tot 2 per jaar per medewerker) op de AHS-website.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor specifieke PAN-evenementen.
- Communicatievorm voor het openbaar delen van de adviezen van de adviescommissie vinden.
- (Populair)wetenschappelijke publicaties schrijven (wanneer daar ruimte voor is) en lezingen geven (op aanvraag).
- Voorbereiden 10-jarig jubileum PAN (september 2026).

RMO

- Meedoen aan de Nationale Determinatiedag 2025.
- Deelname aan een tentoonstelling in 2026 voorbereiden.

Adviescommissie

- Het streven is om driemaal per jaar bij elkaar te komen in Amersfoort (RCE) en per bijeenkomst twee notities te behandelen en eerdere adviezen te accorderen.

De PAN-applicatie (website, database, app)

- De opdracht tot het verbeteren van de applicatie begeleiden en monitoren als Producteigenaar PAN.

ARCHEO HOTSPOT

3. Programma ArcheoHotspots 2024

Het jaar 2024 was een dynamisch en veelbewogen jaar voor het programma ArcheoHotspots, onder leiding van Alexander van de Bunt (0,5 fte), met de coördinatie van de communicatie verzorgd door Alice Pap (0,3 fte). Dit jaar stond in het teken van uitbreiding, strategische verkenningen en de ontwikkeling van de meerjarenstrategie voor 2025-2028: *Vindplaatsen van Verhalen*. Er werden nieuwe locaties geopend, locatiebezoeken georganiseerd en belangrijke gesprekken gevoerd over de toekomst en koers van het programma.

3.1 Nieuwe ArcheoHotspots en proefprojecten

In de loop van het jaar zijn diverse nieuwe ArcheoHotspots geopend. Op 24 februari werd een nieuwe hotspot geopend in *Centre Céramique* in Maastricht, gevolgd door een locatie in *Hasselt* op 22 maart. Daarnaast werd in samenwerking met het *Hunebedcentrum* in Drenthe de eerste mobiele *ArcheoBus* in gebruik genomen, een uitbreiding van het mobiele concept dat archeologie naar verschillende locaties brengt.

Naast deze vaste locaties zijn er ook proefprojecten gestart. Op 19 oktober vond een succesvolle proef plaats tijdens de *Archeologiedag* in Susteren, en op 20 november ging een tijdelijke ArcheoHotspot van start in *Fort Vechten* (Bunnik). Deze pilotlocatie wordt in de toekomst onderdeel van het *Nationaal Waterlinie Museum*. Daarnaast werd een verkenning uitgevoerd naar een geschikt ArcheoHotspot-model voor de provincie Zeeland. Dit leidde tot een advies, opgesteld door Martijn van Poecke (*Erfgoed Zeeland*), waarin werd gepleit voor een gelaagd model dat gedragen wordt door diverse Zeeuwse musea, werkgroepen en historische kringen. De Provincie Zeeland reageerde positief op dit advies, wat een belangrijke stap is richting de realisatie van een duurzame ArcheoHotspot-structuur in deze regio. In de komende jaren zal dit model verder worden uitgewerkt en geïmplementeerd.

3.2 Tijdelijk gesloten hotspots en nieuwe verkenningen

Sommige bestaande hotspots moesten tijdelijk hun deuren sluiten. Zo werd de locatie in het *Allard Pierson* in Amsterdam op 19 april gesloten vanwege herinrichtingswerkzaamheden. Het *Valkhof Museum* in Nijmegen bleef het hele jaar gesloten wegens grootschalige renovaties. Daarnaast vonden diverse verkenningen plaats voor nieuwe (tijdelijke of permanente) hotspots. Mogelijke locaties waren onder andere *Pakhuis Ermelo*, *DOMunder* en het toekomstige *Dorestad Museum* in Wijk bij Duurstede.

3.3 Netwerkbijeenkomsten en publieksactiviteiten

Op 25 maart vond een netwerkbijeenkomst plaats in het *Groot Tuighuis* in 's-Hertogenbosch, waarbij vele locaties en vrijwilligers aanwezig waren. Dit evenement bood een waardevolle gelegenheid om kennis en ervaringen uit te wisselen. Een ander belangrijk moment was de feestelijke opening van de nieuwe publiekspresentatie in *Kasteel Ammersoyen* door Prinses Margriet in april. Daarbij werd ook het in 2023 opgerichte *ArcheoHotspot Schervenlab* onder de aandacht gebracht. Daarnaast leverde ArcheoHotspots een bijdrage aan de evaluatie van de subsidieregeling voor publieksarcheologie van het Cultuurfonds. Dit gebeurde via de klankbordgroep en het *Groot Reuvensoverleg*, waar de belangen van het ArcheoHotspots-netwerk werden vertegenwoordigd.

3.4 Publiekscampagnes en congresdeelname

In 2024 zocht ArcheoHotspots actief het podium op om het concept bij een breder publiek onder de aandacht te brengen. Een belangrijke stap hierin was de onlinecampagne *ArcheoHotspot Ontdekker* in het voorjaar. In deze campagne belichtten verschillende sleutelpersonen de waarde van ArcheoHotspots vanuit uiteenlopende perspectieven, zoals musea, sociale activiteiten en persoonlijke verrijking.

Daarnaast organiseerden we voor het eerst sinds 2017 weer een sessie tijdens de *Reuvensdagen*. In samenwerking met *Portable Antiquities of the Netherlands*, het *Rijksmuseum van Oudheden*, *Landschap Erfgoed Utrecht* en *Erfgoed Gelderland* werd een sessie gewijd aan publieksparticipatie in de archeologie. Dit vond plaats in de *Fokker Terminal* in Den Haag en trok veel belangstelling van archeologische professionals.

3.5 Ontwikkeling meerjarenstrategie 2025-2028

Gedurende 2024 is hard gewerkt aan de meerjarenstrategie voor 2025-2028, waarin de kernwaarden emancipatie, verbinding en vernieuwing centraal staan. Om tot dit beleidsplan te komen, werden diverse interne en externe verkennende gesprekken gevoerd. Een belangrijke bijdrage kwam van Riemer Knoop, die als coach en adviseur de *Theory of Change* voor het programma begeleidde.

Ook werd vanuit het *Rijksmuseum van Oudheden* gewerkt aan de voorbereidingen voor de tentoonstelling *Boven het Maaiveld* (voorjaar 2025). ArcheoHotspots leverde een inhoudelijke bijdrage aan de publicatie bij deze expositie met het artikel *Op weg naar nieuwe vormen van burgerparticipatie*.

3.6 Viering 10 jaar ArcheoHotspots

Op 10 december 2024 vierde ArcheoHotspots zijn tienjarig bestaan. Tijdens een feestelijke bijeenkomst met vertegenwoordigers uit het hele land – van Groningen tot Maastricht – werd teruggeblikt op de afgelopen jaren en vooruitgekeken naar de toekomst. Deze dag was tevens het moment voor de officiële presentatie van de meerjarenstrategie *Vindplaatsen van Verhalen* (2025-2028). Dit plan werd zowel online als in gedrukte vorm gepresenteerd en markeerde een belangrijke mijlpaal voor de koers van ArcheoHotspots in de komende jaren. Met deze viering sloot ArcheoHotspots een succesvol en vooruitstrevend jaar af, klaar om vol energie de volgende fase in te gaan.

3.7 ArcheoHotspots-locaties

Huidige ArcheoHotspots

ArcheoHotspot Amsterdam, ArcheoHotspot Arnhem, ArcheoHotspot Batavialand, ArcheoHotspot Bergen op Zoom, ArcheoHotspot Boxtel, ArcheoHotspot Borger, ArcheoHotspot Castricum, ArcheoHotspot Ede, ArcheoHotspot Eindhoven, ArcheoHotspot Gooise Meren, ArcheoHotspot Hasselt, ArcheoHotspot Kasteel Ammersoyen, ArcheoHotspot Maastricht, ArcheoHotspot Museum Hoge Woerd, ArcheoHotspot Oegstgeest, ArcheoHotspot Oldenzaal, ArcheoHotspot Pop-up Leiden, ArcheoHotspot Romeinse Vicus, ArcheoHotspot Susteren, ArcheoHotspot Tiel, ArcheoHotspot Vechten, ArcheoHotspot Zoelen, ArcheoHotspot Zwolle, Mobiele ArcheoHotspot Veluwe, Mobiele ArcheoHotspot Zutphen.

Nieuwe ArcheoHotspots

- Maastricht – 24 februari in Centre Céramique
- Hasselt - 22 maart ArcheoHotspot Hasselt
- Archeobus Hunebedcentrum – 28 maart
- Susteren – 19 oktober Archeologiedag (1e dag herfstvakantie, Zuid-Nederland, pilofase)
- Fort Vechten – 20 november (pilotfase) tot officiële opening

Tijdelijk gesloten ArcheoHotspots

- Amsterdam (vanaf 19 april 2024)
- Nijmegen (gehele jaar) wegens verbouwingen binnen deze musea.

FINANCIËN

4. Financiën

Stichting ArcheoHotspots - Jaarrekening 2024

	PAN 2024	AHS 2024	TOTAAL 2024
KOSTEN			
Salaris intern	320.075,58	74.052,76	394.128,34
Salaris extern	35.704,93	790,86	36.495,79
Werkkosten	266,15	454,88	721,03
Reiskosten	7.540,73	1.927,41	9.468,14
Congreskosten	543,00	477,10	930,10
Representatie	813,58	3.444,85	4.258,43
Training/Cursus/Advies	10.216,50	1.051,20	11.267,70
Kosten personeel overig	3.070,04	0,00	3.070,04
Kosten materiaal	9.713,67	353,01	10.066,68
Kosten kantoor	3.550,08	15.419,10	18.969,18
Kosten communicatie	139,65	3.102,46	3.242,11
Verzekeringen	135,83	317,74	453,57
Totaal	391.769,74	101.391,37	493.071,11
BATEN			
Subsidies OCW Basisinfrastructuur (BIS)			488.653,00
Overig (opbrengst doorberekeningen)			1.495,00
Totaal			490.148,00
Uitgaven 2024			-493.071,11
Bestemmingsreserve 2024			153.048,95
Resultaat 2024			150.125,84

MET DANK AAN

Portable
Antiquities of the
Netherlands

RIJKSMUSEUM
VAN OUDHEDEN

DDA
Nederlandse vereniging
voor metaaldetectie

Stichting ArcheoHotspots
Papengracht 30
2311 XT Leiden

KvK 72411139
www.archeohotspots.nl
www.portable-antiquities.nl

Stichting ArcheoHotspots wordt meerjarig ondersteund door het ministerie van van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het kader van de Basisinfrastructuur (BIS).